

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЛЬОНУ

Ільків Л.А.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-140>

В статті досліджено сучасний стан виробництва льону. Обґрунтовано умови розвитку виробництва та формування ефективності. Розкрито економічне та соціальне значення виробництва льону. Встановлено умови збільшення виробництва льону олійного. Визначено перспективи підвищення економічної ефективності.

Ключові слова: льон олійний, льон-довгунець, урожайність, ефективність, рентабельність, динаміка, тенденції, експорт.

Постановка проблеми. Подальший розвиток економіки України визначає пріоритетом пошук шляхів підвищення ефективності функціонування її окремих галузей, які не достатньою мірою розкрили свій потенціал. Наприклад, на ринку олійних культур, який активно зростає і є стратегічно орієнтованим за декількома векторами (виробництво, переробка, експорт сировини та готової продукції), пріоритетними культурами виступають соняшник, соя, ріпак. Інші олійні культури, такі, як олійний льон, гірчиця не мають достатнього поширення і вагової частки на ринку.

Діяльність аграрних підприємств спрямована в основному на ті культури, які забезпечують отримання прибутку з мінімальним рівнем собівартості в короткостроковій перспективі. Аграрії не враховують зниження родючості ґрунтів після щорічного вирощування соняшнику, ріпаку, тобто не додержуються системи сівозміни. І саме льон повинен виступати у сівозміні як альтернатива соняшнику. Такі галузі, як льонарство, мають для економіки досить важливе значення, оскільки забезпечують сировинну незалежність у відновлюваних природних ресурсах, сприяють зниженню соціального напруження в регіонах шляхом збільшення зайнятості і доходів населення, задовольняють попит на природні, екологічно чисті продукти [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми розвитку льонарства, шляхи його відродження досліджували науковці: Домінська О., Чехова І., Шевченко І. Виробничий досвід і практичні рекомендації щодо вирощування льону висвітлено в публікаціях Чехова А., Макаренко В., Пахайчук Н., Попової І., Слісарчука М. Аналітика поточної кон'юнктури та прогнозів на ринку льону представлена Маслаком О., Писаревою Я. та А. Буркою А. Пропозиції щодо підвищення ефективності виробництва льону відображено в статтях Сафонова Ю., Паливоди О.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на велику кількість публікацій, умови сьогодення вимагають першочергової уваги та нових досліджень факторів розвитку виробництва льону і перспектив підвищення його економічної ефективності.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження сучасного стану льонарства та визначення перспектив підвищення ефективності його виробництва.

Виклад основного матеріалу. Нині в Україні вирощуються льон-довгунець та льон-кудрявець (олійний).

Із всіх прядивних культур в Україні найбільше значення, як технічна культура, має льон-довгунець. Значення льону-довгунцю зумовлюється насамперед продукцією, яку одержують в результаті переробки. З льону виробляють три види продукції – волокно, насіння і кострицю.

У стеблах льону утворюється 25–31% волокна з найціннішими технологічними властивостями – гнучкістю, тониною і високою міцністю, за якою він переважає волокно бавовнику удвічі, а шерстяне – утричі.

Відходи текстильного виробництва – костриця використовується для виготовлення тепло- і звукоізоляційних матеріалів, картону, ацетону, плит для меблевого виробництва та будівництва. Попіл із костриці, в складі якої є 4,8% фосфору, 6,3% калію, корисний як фосфорно-калійне добриво.

Насіння льону містить 35–40% високоякісної олії та близько 25% білкових речовин. Лягну олію широко використовують у харчовій, лакофарбовій, паперовій, електротехнічній промисловості та медицині. Продукт переробки насіння льону – макуха, є цінним концентрованим кормом для тварин [1].

В Україні залишилося лише три області (Сумська, Житомирська та Чернігівська), в яких аграрії вирощують льон волокнистий (льон-довгунець). Щодо посівів льону на Чернігівщині, то цього року у Городнянському районі вони сягають 320 га. Вирощений урожай знаходиться в межах одного фермерського господарства. Зумовлено це тим, що для посіву, обробітку та збирання цієї культури потрібна спецтехніка, якої у переважній більшості господарств вже не залишилося.

Слід зазначити, що за останні роки відбулося суттєве скорочення посівів льону-довгунцю в Україні, а також і зменшення обсягів його виробництва (табл. 1).

Як видно з приведених даних, відбулося обвальне скорочення посівних площ льону-довгунцю (на 94,1%) і, незважаючи на підвищення урожайності майже в два рази, обсягів виробництва льоноволокна (скорочено на 89,8%). Рівень рентабельності виробництва насіння льону довгунцю у 2017 році становив – 10,8%. Основна причина такого стану – це обмеження ринків збуту із-за низької якості продукції та закриття в Україні виробництв легкої промисловості.

Слід зазначити, що під терміном льонарство традиційно розуміється вирощування льону як технічної культури з метою отримання волокна

Таблиця 1

**Динаміка виробництва льону-довгунцю в Україні
(усі категорії господарств)**

Показник	2005 р.	2010 р.	2013 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2017 р. до 2005 р., %
Зібрана площа, тис. га	23,6	1,0	1,5	1,4	1,5	1,4	5,9
Урожайність льоноволокна, ц/га	5,4	4,0	7,3	8,9	9,0	9,5	в 1,76 рази
Валовий збір, тис. т	12,7	0,4	1,1	1,2	1,3	1,3	10,2

Джерело: розраховано автором на основі даних Державної служби статистики [2]

і насіння. При цьому мається на увазі вирощування переважно льону-довгунця, хоча для цих цілей придатні й два інших види льону: кучерявець та проміжний (межеумок) [3].

Зараз в Україні галузь звужено до вирощування так званого льону олійного, а фактично – проміжної форми льону виключно для виробництва технічної олії.

Ринок тим часом потребує високоякісного насіння льону із заданими параметрами якості для отримання продуктів здорового харчування і лікування. Тонна такого насіння дорожча від звичайного на 150–200 EUR.

Щодо використання такої важливої частини рослини як стебло, то нею нехтують. Це призводить до неповного використання потенціалу льону та зниження прибутковості галузі.

Очевидно, що для підвищення рентабельності льонарства потрібно використовувати льоносоломку для виробництва хоча б паливних брикетів чи пелетів. Це не потребує залучення значних капіталовкладень, тому вони швидко окупляться. Так, зазвичай збираючи 20 центнерів льоносоломки з гектара можна отримати близько 100 EUR додаткового прибутку [4].

Наступним кроком має стати виробництво з льоносоломки короткого волокна. Це потребує більших і триваліших вкладень, але в результаті створюються базові умови для повноцінного відродження промисловості і льонарства в цілому як високоприбуткової галузі. А поки що наявні підприємства первинної переробки льонотрести на Житомирщині простоюють через відсутність сировини у той час як льоносоломка в південних областях або приорується, або спалюється на полях.

Саме через те, що льонарство ведеться не інтенсивно, частка України в світовому виробництві насіння льону становить лише 2% з обсягом 40–60 тис. тонн щорічно, а у виробництві льоноволокна малопомітна. Як наслідок, льон не є привабливою культурою для аграріїв і висівається нестачливо (табл. 2). До того ж перешкодою для розвитку галузі є дія експортного мита на насіння льону.

Загалом, льон олійний є теплолюбною культурою, тобто любить південь. В Україні в останні роки спостерігається поступове збільшення площ під цією

культурою. Так, у 2017 р. порівняно з 2005 роком спостерігається збільшення зібраної площі в 1,84 рази та валового збору у 1,62 рази. Хоча урожайність даної культури знизилась на 12,5%.

Є поширеним стереотип про низьку урожайність льону олійного і, відповідно, низьку прибутковість. Тому ця культура ще не набула достатньої популярності серед українських аграріїв. Однак головними причинами його низької урожайності є використання застарілих сортів, неякісного насіння та недотримання елементарних вимог технології вирощування. Тому, розуміння аграріями потенціалу високої прибутковості олійного льону допоможе зайняти цій культурі гідне місце у структурі посівів сільськогосподарських культур в зоні Степу та Лісостепу. Існують нові сорти, вирощування яких розширюється. Наприклад, сорт Лірина в 2016 році успішно вирощували в Чернігівській, Київській, Житомирській, Одеській і Миколаївській областях [5].

Проте, в Україні внутрішнє споживання льону і його переробка на промислових підприємствах незначні. Не популяризується здорове харчування, обов'язковим елементом якого є льон. Олієжирові комбінати також не займаються переробкою насіння льону. Для здійснення переробки такого насіння потрібно сформувати відповідні запаси сировини для забезпечення безперервної роботи технологічних ліній.

Переробкою льону в Україні займається вкрай мало підприємств. Найбільші обсяги переробляють Ніжинський і Чернігівський жиркомбінати, «Агросільпром», ТОВ «Факторія». Найперспективніший спосіб організації переробки – це співпраця з кооперативами.

Громадська спілка «Асоціація розвитку льонарства і коноплярства України» головним своїм завданням бачить інформування виробників про додаткові можливості та перспективи галузі. Спілка готова запропонувати програму першочергових дій для підняття конкурентноспроможності льонарства, індикатором чого стане розширення посівних площ.

Льон олійний є високорентабельною культурою завдяки високій олійності (45–50%), потенційній урожайності (2,0–2,5 т/га), невеликим

Таблиця 2

**Динаміка виробництва льону олійного
(усі категорії господарств)**

Показник	2005 р.	2010 р.	2013 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2017 р. до 2005 р., %
Зібрана площа льону, тис. га	25,1	56,3	20,2	62,1	68,0	46,4	в 1,84 рази
Валовий збір льону, тис. тон	28,2	46,8	24,7	68,6	91,8	45,6	в 1,62 рази
Урожайність, ц/га	11,2	8,3	12,2	11,0	13,5	9,8	87,5

Джерело: розраховано автором на основі даних Державної служби статистики [2]

витратам при вирощуванні та мінімальному застосуванні хімії. За середньої урожайності 1,5 т/га, рентабельність його вирощування становить близько 150% [6].

Насіння сортів льону олійного містить від 42 до 50% олії. До її складу входить, залежно від селекційного сорту й умов вирощування, п'ять жирних кислот: олеїнова – 17,6%, ліноленова – 56,6, лінолева – 14,5, пальмітинова – 5,7 і стеаринова – 3%. Йодне число олії становить 165-192. Зазвичай насіння й олію льону застосовують як лікарські засоби. Олію також активно використовують у лакофарбовій, шкіряній, миловарній промисловості. З неї виготовляють лінолеум, плівки, оліфу. Щодо кормової цінності: у 1 кг насіння міститься 1,8 к. о., у макусі – 1,2 к. о. Макуха льону містить 33% білка та близько 9% жиру. За кормовими якостями вона переважає макуху інших рослин, тварини її легко засвоюють. Солома, що містить до 50% целюлози, служить сировиною для виробництва целюлозного паперу, картону.

Межеумок та кучерявець – саме ті рослини, які культивують для одержання олії. Це тому, що з них отримують найбільший урожай насіння і вихід олії.

Волокно із соломи кучерявця використовують здебільшого для виготовлення вати, паперу, а також як пакувальний матеріал. Низькорослий льон-кучерявець можна побачити у високорісних районах Таджикистану та Узбекистану. В Україні на виробництві для одержання олії (табл. 3) здебільшого вирощують льон-межеумок (з нього можна отримувати грубе волокно).

У насінництві сортів льону дуже важливим є сортооновлення. Проте ще в багатьох господарствах у якості насінневого матеріалу використовують насіння навіть нижче третьої репродукції; воно вже є товарним льоном. І не береться до уваги погіршення ознак сорту та істотне зниження через це рентабельності вирощування культури. Сортове насіння з високими посівними та урожайними якостями можна мати лише за високої культури землеробства, застосовуючи комплекс обґрунтованих і перевірених агрозаходів.

Виробництво насіння олійного льону в Україні відноситься до галузей, орієнтованих на експорт. За даними Українського клубу аграрного бізнесу, Україна займає 7 місце серед світових експортерів цієї культури.

Найбільш перспективним ринком для українського олійного льону вважається Європейський Союз, який щороку імпортує близько 900 тис. т цієї культури. Основними постачальниками в ЄС є такі країни, як Казахстан, Росія та Канада – до 180-190 тис. т кожна. Ринкові експерти прогнозують, що світовий попит на льон зростатиме. Так, передбачається, що його ринок в США та Кана-

ді (найбільших світових виробників) в період до 2021 р. збільшиться до \$308 млн [8].

У 2017 році українськими експортерами було поставлено на зовнішні ринки 51,08 тис. тонн насіння льону, що оцінюється приблизно в \$17,19 млн.

Світова ціна насіння льону в 2010-2017 рр. коливалася в межах 500-800\$/т. Слід також зазначити, що в країні діє експортне мито (10% у 2017-2018 рр.) на насіння льону, внаслідок чого внутрішня українська ціна дещо нижча від світової.

Найбільшими імпортерами льону з України є В'єтнам (42,4%), Польща (11,4%), Єгипет (10,2%). Частка нашої країни у світовій структурі виробництва льону займає скромні 1,6%, однак площі посівів зростають [8].

Навіть при ціні на олійний льон, яку пропонує ринок сьогодні, урожай 2 т/га може забезпечувати середню рентабельність у 100-170%. А при урожайності від 2,5 т/га середня рентабельність може сягати до 250%. Слід зазначити, що, крім високої рентабельності, вирощування олійного льону має ще цілу низку інших переваг []:

- можливість вирощування в різних природно-кліматичних зонах України;
- стійкість до посухи. Коренева система льону характеризується безперервним ростом у глибину майже до кінця вегетації. Завдяки цьому рослина засвоює вологу із глибших шарів ґрунту і краще витримує посуху порівняно з іншими культурами;
- зручність у сівозміні. Олійний льон є альтернативною культурою ярому ріпаку та соняшнику за розміщенням у сівозмінах. Короткий вегетаційний період дає змогу збирати льон наприкінці липня і використовувати його як гарнопопередника для озимих зернових;
- висока стійкість до обсіпання та вилягання;
- проста технологія вирощування та стійкість до хвороб і шкідників;
- невибагливість до ґрунтів (можуть бути супіщані або суглинисті).

Посіви льону розміщують у багатопільних сівозмінах. Найсприятливішими попередниками є озима пшениця, ячмінь, овес, зернові бобові культури та просапні, поле після яких залишається чистим від бур'янів. Для зменшення пошкодження блішкою льон не сіють після капустяних культур. Не можна сіяти льон олійний після соняшнику, ріпаку та рицини через сильне засмічення посівів падалицею цих культур. Особлива увага приділяється дотриманню інтервалу 5-6 років між посівами льону на одному полі.

Найкращі показники структури урожаю і найвищу продуктивність посівів льон олійний забезпечує за його вирощування після ярих колосових і гороху. Якщо немає цих попередників, культуру можна розміщувати без помітного зни-

Таблиця 3

Основні ознаки груп олійного льону порівняно з льоном-довгунцем

Показник	Межеумок	Кучерявець	Довгунець
Маса 1000 насінин, г	до 6	до 8	до 5,5
Вміст олії у насінні, %	до 42	до 45	до 39
Стебел на рослині, шт.	1-2	4-5	5-10
Плодів на рослині, шт.	15-20	30-60	5-10
Висота рослин, см	50-75	30-50	70-125

Джерело: [7]

ження урожайності після гречки, сої і кукурудзи. До небажаних попередників для льону належать буряки цукрові, а до неприпустимих – сама культура льону олійного.

Для визначення рівня економічної ефективності виробництва льону використовують такі показники: затрати праці на 1 ц насіння, льоносоломки і льонотрести, собівартість 1 ц насіння, льоносоломки і льонотрести, ціна реалізації 1 ц насіння і льонотрести, маса прибутку на 1 ц продукції та на 1 га посіву, рівень рентабельності.

Показниками економічної ефективності льонарства притаманні властивості, пов'язані з тим, що льон є одночасно як прядивною, так і олійною культурою й дає кілька видів продукції – насіння, соломку, тресту. Це зумовлює багатостадійність технології виробництва льонопродукції та необхідність визначення економічної ефективності виробництва кожного окремо взятого виду продукції на різних стадіях виробничого процесу [9].

Рівень економічної ефективності льонарства формується під впливом багатьох різноманітних факторів та умов, які в реальній дійсності переплітаються, зумовлюючи та доповнюючи один одного. До найважливіших факторів належать: технологія, спеціалізація та концентрація виробництва, організація праці, економічний механізм господарювання. Залежно від рівня їх реалізації ці фактори можна поділити на внутрішньогосподарські, зовнішньогосподарські, галузеві та міжгалузеві.

Внутрішньогосподарські – це фактори, що впливають на ефективність на первинному виробничому рівні, а саме: механізація виробничих процесів, організація праці, внутрішньовиробничі економічні відносини. До зовнішньогосподарських факторів належать якість та вартість виробничих ресурсів, задіяних у галузі, ціни на продукцію льонарства та ін., а до галузевих і міжгалузевих – управління на галузевому та міжгалузевому рівнях, міжгосподарське кооперування й агропромислова інтеграція, наукові дослідження тощо.

Із багатьох факторів, що визначають подальше збільшення обсягів виробництва льону та підвищення його економічної ефективності, основне значення має ріст урожайності і покращення якості продукції.

Зокрема, якість соломки визначається за шістьма показниками, трести – за сьома. У зв'язку з цим, реалізаційні ціни на різні сортомери льонопродукції диференційовані: для соломки – по 18 сортомерах, для волокна – по 20 сортомерам. Тому, для об'єктивної економічної оцінки виробництва продукції льонарства необхідно враховувати якість цієї продукції, яка визначає рівень реалізаційної ціни, що в свою чергу впливає на прибутковість виробництва.

Росту урожайності льону можна досягти на основі впровадження інтенсивних технологій вирощування, збирання та переробки. Інтенсивна технологія вирощування культури вимагає: розміщення льону після кращих попередників; застосування науково обґрунтованих норм і співвідношень мінеральних добрив, способів обробітку ґрунту; використання кондиційного насіння високої репродукції з нормою висіву 22-25 млн шт./га; інтегрований догляд за посівами і механізоване збирання й реалізацію урожаю

потоковим і потоково-перевалочним способами без сортування соломи вручну; отримання високого врожаю волокна і насіння з мінімальними матеріальними затратами.

За даними Інституту землеробства Української академії аграрних наук, для одержання 10 ц волокна з 1га посіву під льон необхідно внести 10-12 ц мінеральних добрив.

Розміщуючи льон у сівозміні необхідно враховувати, що він погано витримує часте повернення на попереднє місце. Спостерігається так звана льоновтома: урожайність і якість льону різко знижуються, а іноді він навіть гине внаслідок значного накопичення у ґрунті патогенів (збудників фузаріозу, антракнозу і поліспорозу). Серед ефективних засобів уникнення льоновтоми найпершим є дотримання чергування полів у сівозміні з поверненням льону на попереднє поле не раніше, ніж через 6-7 років.

Збирання льону найбільш відповідальний і трудомісткий процес. При вирощуванні на ньому припадає понад 60% матеріальних і трудових затрат. Зниження витрат у цей період є одним із факторів зниження собівартості льонопродукції.

Проте чи не найбільш ефективною для підвищення урожайності є сортозаміна: заміна старих сортів новими, кращими за господарсько-цінніми показниками. У результаті сортозаміни урожаю культури зростає на 15-20%.

Так, льон має бути прогресивним: слід орієнтуватися на нові вимоги. За 2017/2018 маркетингові роки спостерігали рекордний експорт з нашої країни продуктів його переробки. Митна статистика свідчить, що за період із вересня 2017-го по січень 2018 року Україна експортувала 5 тис. т лляної макухи (+70% порівняно із середнім показником останніх трьох сезонів). Основний ринок збуту – Італія (частка становить 38%) [10].

Висновки і пропозиції. Таким чином, ключову роль у розвитку вітчизняного льонарства відіграє створення збалансованої і ефективної системи цін на українському ринку льону. Різноманітні цінові інструменти та методи повинні бути направлені на регулювання, відродження та поступальний розвиток льонарства. Цінові процеси, що відбуваються на ринку льону, надзвичайно складні і різноманітні. З одного боку, цінова політика є складовою частиною економічної політики держави, з іншого – при визначенні вартості льону необхідно враховувати цілий ряд аспектів. Крім виробничих і ринкових факторів, значний вплив на формування ціни на льон мають регуляторні та фінансово-законодавчі механізми, і всі ці процеси в сукупності визначають складність процесів ціноутворення на даному ринку.

Підвищенню ефективності виробництва льонудовгунцю та льонопродукції сприяє зміцнення економічних зв'язків між господарствами та льонозаводами, організаціями агропромислових підприємств та об'єднань, кінцеві результати діяльності яких залежать від ефективної діяльності кожного учасника кооперації.

Стихійне формування ринку льонопродукції без достатньої та послідовної підтримки держави призводить до виникнення ряду невирішених питань, найгострішими з яких є скорочення посівних площ під льоном та зниження економічної ефективності його вирощування й первинної пе-

реробки, відсутність дієвої інфраструктури ринку льнопродукції та надійних і довготривалих економічних взаємозв'язків між різними сферами виробництва і переробки льнопродукції, державної підтримки галузі. Ще однією суттєвою проблемою галузі льноарства є її експортна орієнтація, внаслідок чого майже 90% найякіснішого вітчизняного льноволокна відправляється для зарубіжної текстильної промисловості. Водночас переважна більшість готових виробів з льону, які реалізуються в Україні, імпортовані з Китаю, Росії, Білорусії, країн Прибалтики та ін.

Україна втратила свою сировинну базу для текстильної та легкої промисловості, а в економічному плані – незалежність у виробництві товарів народного вжитку з натурального волокна. Разом з тим вона має певні потенціальні можливості та резерви для стабілізації стану й подаль-

шого розвитку льноарства, насамперед, сприятливі ґрунтово-кліматичні умови, наявність, хоча й застарілої, матеріально-технічної бази переробки у регіонах розміщення цієї культури, традиції та навички сільського населення у виробництві льнопродукції. Ефективне використання існуючих резервів та оптимальне поєднання державного регулювання й дії ринкового механізму саморегулювання сприятимуть відродженню галузі льноарства.

Отже, створення асоціацій, подібних до канадських, урядові програми, спрямовані на популяризацію льону та підтримку виробників, систематична дослідницька й аналітична робота задля поліпшення якості та прогнозування ринку в сукупності з відміною вивізного мита створять передумови для потужного виходу на міжнародну арену такого українського товару як насіння льону.

Список літератури:

1. Домінська О.Я. Вплив факторів на розвиток льноарства в Україні // Агросвіт. – 2015. – № 7. – С. 13-19.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Бурка А. Тенденции на рынке нишевых масличных культур в Украине // АПК Информ. Итоги. – 2016. – № 11(17). – С. 22-26.
4. Маслак О. Привабливість олійного льону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/7893-pryvablyvist-oliinoho-lonu.html>.
5. Льон олійний, гірчиця. Стратегія виробництва олійної сировини в Україні (малопоширені культури) / [І.А. Шевченко, В.О. Лях та інші]; Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України. – Запоріжжя: СТАТУС, 2017. – 44 с.
6. Чехова І.В., Чехов С.А. Вітчизняний ринок льону // Науковий журнал «Економіка України». – 2017. – № 1(662). – С. 52-63.
7. Значення, історія та поширення льону олійного [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agrosience.com.ua/plant/znachennya-istoriya-ta-poshyrennya-lonu-oliinogo>.
8. Дейна Д. Олійний аутсайдер: все про виробництво та експорт льону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agravery.com/uk/posts/show/olijnij-atsajder-vse-pro-virobnictvo-ta-eksport-lonu>.
9. Сафонов Ю.М. Економічна ефективність вирощування і переробки льону олійного // Агросвіт. – 2011. – № 3. – С. 24-26.
10. Олійний льон – від 100% рентабельності та низка інших переваг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agronom.com.ua/olijnij-lon-vid-100-rentabelnosti-ta-nyzka-inshyh-perevag/>.

Илькв Л.А.

Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОИЗВОДСТВА ЛЬНА

Аннотация

В статье исследовано современное состояние производства льна. Обоснованы условия развития производства и формирования эффективности. Раскрыто экономическое и социальное значение производства льна. Установлены условия увеличения производства льна масличного. Определены перспективы повышения экономической эффективности.

Ключевые слова: лен масличный, лен-долгунец, урожайность, эффективность, рентабельность, динамика, тенденции, экспорт.

Пкiv Л.А.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

MODERN STATE AND EFFICIENCY OF FLAX PRODUCTION

Summary

In the article the modern state of flax production is investigated. The conditions of development of production and formation of efficiency are substantiated. The economic and social significance of flax production is revealed. Conditions for increasing the production of flaxseed oil have been established. The prospects of increasing economic efficiency are determined.

Keywords: flax oil, flax fiber, yield, efficiency, profitability, dynamics, trends, exports.